

Handläggare
Anette Manoti
Telefon: 08-508 24 582

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2019-01-31

Rapport från arbetet med ett ökat valdeltagande

Förvaltningens förslag till beslut

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutar att godkänna rapporten.

Susanne Leinsköld
Stadsdelsdirektör

Anna Mattsson
Avdelningschef socialtjänsten

Sammanfattning

Under 2018 har stadsdelsförvaltningen och flera av civilsamhällets aktörer arbetat för att öka valdeltagandet i kommunvalet. Skärholmens stadsdelsnämndsområde har haft ett sjunkande valdeltagande sedan i början av 1980-talet, med undantag för valet 2006. I valet 2018 bröts denna trend och valdeltagandet ökade istället med 1,1 procentenheter. Det finns således all anledning att glädjas över ett väl genomfört arbete med förenade krafter.

Stadsdelsnämnden antog i december 2017 en plan för ett ökat valdeltagande som innehöll nio aktiviteter. Samtliga har genomförts. Dessutom har arbetet förstärkts av ett projekt med statliga medel, där lokala föreningar varit valambassadörer och uppmuntrat människor att rösta. Projektet kallat Skärholmen röstar! ses som en värdefull modell att utveckla vidare i kommande valen.

Skärholmens stadsdelsnämnds föreslås godkänna rapporten från arbetet med ökat valdeltagande.

Stadsutveckling och Medborgarservice
Medborgarservice

Bodholmsplan 2
Box 503
127 26 Skärholmen
Telefon 08-508 24 582
Växel 08-508 24 000
anette.manoti@stockholm.se
stockholm.se

Bakgrund

Vid stadsdelsnämndens sammanträden den 14 december 2017 antogs en plan för ett ökat valdeltagande. Planen innehöll nio aktiviteter inför det allmänna valet till kommunfullmäktige 2018. Dessa var:

1. Förankra planen för förvaltningsledningen vid chefsforum, för stadsdelsnämnd och civilsamhället.
2. Förvaltningsledningen utser valambassadörer på varje avdelning och på några av enheterna. Minst två informationsaktiviteter genomförs av personal för den målgrupp de arbetar med.
3. Stadsdelsförvaltningen använder sociala medier och adresserade post-utskick för att informera om valet och om var det finns mer information.
4. Tillsammans med projektet 127 Röster Räknas genomförs särskilda insatser i linje med planen.
5. Hösten 2017 och våren 2018 kartläggs vilka i civilsamhället som vill bidra med insatser för att öka valdeltagandet. Stadsdelsförvaltningen vill så långt som möjligt stödja civilsamhällets insatser.
6. Skärholmens demokratiberedning genomför två insatser 2017 och två insatser 2018 tillsammans med invånare och civilsamhälle. Syftet är att öka bildningsnivån om de allmänna valen, värdena i en demokrati och undersöka intresset för samarbeten inför valet.
7. Utse arvoderade valambassadörer med förankring i civilsamhället, vars insatser ska vara uppsökande.
8. Stadsdelsförvaltningen verkar för att fler Skärholmsbor ska bli valarbetare via stadens valnämnd.
9. Se till att den befintliga skriftliga informationen på olika språk används som komplettering till andra uppsökande aktiviteter och samtal.

Ärendet

Nedan beskrivs genomförandet av arbetet med att öka valdeltagande och därefter vilka resultat som uppnåddes.

Genomförande

Samtliga aktiviteter i nämndens plan har genomförts. Nedan följer en kort rapport från vad som genomförts inom ramen för respektive aktivitet.

1-2 Förankring i förvaltningsledningen och avdelningarnas arbete

Efter att stadsdelsnämnden antagit planen förankrades den i förvaltningsledningen. Stadsdelsförvaltningens personal gjorde valinsatser för de invånare som de har kontakt med i sina respektive uppdrag. Det handlade exempelvis om att informera om rösträtten och uppmuntra till att gå och rösta, göra studiebesök, bjuda in politiska representanter och att ta fram ett informationsmaterial för

brukare med intellektuella funktionshinder. I samarbete med stadens valkansli genomfördes institutionsval på vissa boenden för äldre. Därutöver var minst sex personer från stadsdelsförvaltningen nya röstmottagare på valdagen.

3. Sociala medier

Stadsdelsförvaltningen använde sociala medier för att nå ut med valinformation, både internt och externt. Det skedde via annonser på Facebook till invånare i stadsdelsnämndsområdet.

Valambassadörernas föreningar och andra lokala föreningar delade också information och lade upp den informationsfolder om valet som togs fram på sina egna sidor i sociala medier. Det finns inga uppgifter på hur många visningar varje inlägg har haft men med tanke på antalet följare handlar det troligen om över 10 000.

4. Samarbete med 127 Röster Räknas

Stadsdelsförvaltningen har under 2018 haft ett pågående erfarenhetsutbyte med ungdomsinitiativet 127 Röster Räknas. 127 röster räknas inriktade sitt arbete på de unga väljarna och stadsdelsförvaltningen på alla åldersgrupper med särskilt fokus på utrikes födda invånare.

5. Kartläggning civilsamhället

En kartläggning av vilka civilsamhällesaktörer som ville göra insatser i valet genomfördes vid två tillfällen. Dels i november 2017 och dels i mars 2018 i samband med att valambassadörer skulle utses. Förvaltningen ordnade bland annat gemensamma erfarenhetsutbyten. Vissa aktörer hade fått statliga medel eller stiftelsearvoden för att nå särskilda målgrupper. För att nämna några. Ungdomsinitiativet 127 Röster Räknas gjorde insatser för att nå förstagångsväljare. Föreningen Asov höll i seminarier om demokrati för unga kvinnor. Flera studieförbund såsom Nykterhetsrörelsens Bildningsförbund, ABF och Studieförbundet genomförde studiecirklar om demokratins betydelse, den allmänna rösträtten och Sveriges styrelseskick. Röda Korsets Folkhögskola hade ett liknande arbete som även innehöll att deltagare fick göra ett provval, för att de sedan skulle känna sig tryggare med hur det går till i en röstningslokal. Kvinnolobbyn rekryterade kvinnor till valambassadörer som informerade om rösträtten i sina sammanhang. Kvinnolobbyn ska presentera en metodhandbok i februari 2019. Representanter från stadsdelsförvaltningen ingår i referensgruppen.

6. Skärholmens demokratiberedning

Skärholmens demokratiberedning, med representation från stadsdelsnämnden och civilsamhället, utformade flera aktiviteter under mellanvalsperioden i syfte att öka den demokratiska delaktigheten i samhällsfrågor. Planen för ett ökat valdeltagande utarbetades och förankrades i beredningen. Vid en workshop våren 2018 tog beredningen fram kriterierna för den planerade medborgarbudgeten i Vårberg, som därefter genomfördes under sommaren 2018.

7. Utse valambassadörer i lokalt föreningsliv

Stadsdelsförvaltningen ansökte och beviljades medel från Myndighetens för Ungdoms- och Civilsamhällesfrågor till projektet Skärholmen röstar!. Syftet med de statliga bidragen var att främja ett ökat valdeltagande bland unga, utrikes födda och/eller personer med funktionsnedsättning. I projektet rekryterades fyra lokalt förankrade föreningar med totalt 20 valambassadörer. Föreningarna har stora nätverk och de har kunnat dra nytta av sina roller som förebilder när de har uppmuntrat Skärholmsbor att rösta. Under perioden för förtidsröstningen genomförde de valinsatser varje dag, både internt med sina medlemmar, i offentliga evenemang och externt på offentliga platser. Flera av valambassadörerna är flerspråkiga. Stadsdelsförvaltningen har intresse av att fortsätta utveckla arbetssättet. Valambassadörerna har varit engagerade demokratiska förebilder, långt utöver det som kunde förväntas. Projektet beskrivs utförligt i projektrapporten, bilaga 1.

8. Fler representativa valarbetare

Stadsdelsförvaltningens samordnare för civilsamhälle- och demokratiutveckling arbetade för en ökad representation av Skärholmsbor i genomförandet av valet. Stadens valkansli erbjuder utbildning och därefter fick de nya valarbetarna vara med och säkerställa att kommunvalet genomfördes korrekt. Det behövdes både insatser under perioden för förtidsröstning och på själva valdagen. Valkansliets behov av flerspråkighet och fler kvinnliga röstmottagare, var enkelt att tillmötesgå. Minst 12 Skärholmsbor hade under 2018 för första gången förtroendeuppdrag som röstmottagare och minst sex Skärholmsbor var rösträknare på Länsstyrelsen. Dessa Skärholmsbor har känt sig stolta över förtroendet. De har uppfattat uppdraget som något av det finaste som finns i en demokrati. En person benämnde det som ”en pärla i min integration”. De har uppmuntrat sina familjer, grannar och bekanta att gå och rösta. Två personer berättade på föräldramöten i förskola och skola om rösträtten. Några hade aldrig kunnat rösta eller arbeta för demokratiska rättigheter i sitt hemland, utan fara för

sitt och sina anhörigas liv. För dem blev det en konkret betydelse att numera leva i en demokrati.

9. Flerspråkig information

För att nå väljare i målgruppen som ännu inte talar tillräckligt god svenska, utarbetades, inom ramen för projektet Skärholmen röstar!, en folder om kommunalvalet och Kommunfullmäktiges funktion. Foldern översattes till tio relevanta språk som talas i Skärholmen.

Resultat

I Skärholmens stadsdelsnämndområde har valdeltagandet sjunkit sedan i början av 1980-talet, med undantag för valet 2006. I valet 2018 ökade valdeltagandet med 1,1 procentenheter jämfört med 2014, till 63,6 procent. Av tabellen nedan framgår hur fördelningen mellan de olika stadsdelarna såg ut.

Kommunalval	2014	2018	Förändring
Skärholmen SDN	62,5%	63,6%	+1,1
Bredäng	64,6%	65,6%	+1,0
Sätra	67,5%	68,6%	+1,1
Skärholmen	58,7%	60,5%	+1,8
Vårberg	59,6%	60,2%	+0,6

Valdeltagande i Stockholms stad som helhet har ökat något vid varje val sedan 2002 och var 2018 totalt 82,1 procent.

Jämställdhetsanalys

Enligt valforskning tenderar kvinnor att rösta i högre grad än män. Därför sågs det som en fördel att två av fyra föreningar som rekryterades till valambassadörer hade en större andel män än kvinnor bland sina medlemmar. Av de 20 valambassadörerna var det nio kvinnor och 11 män. Det finns tyvärr ingen uppgift om andelen män och kvinnor som besökt valaktiviteterna i projektet Skärholmen röstar!. Av de 12 nya Skärholmsbor som blev röstmottagare i vallokalerna var nio kvinnor och bland rösträknarna var fyra av sex personer kvinnor.

De valaktiviteter som andra aktörer såsom bildningsförbunden, Röda Korsets Folkhögskola och Kvinnolobbyn ansvarat för, har uppskattningsvis nått 80 procent kvinnor och 20 procent män.

Statistiska centralbyrån (SCB) publicerar ungefär ett år efter varje val en valundersökning där valdeltagande redovisas utifrån flertalet grupper som medborgarskap, kön, civilstånd, ålder, inkomst samt kombinationer av dessa. Undersökningen omfattar val till

kommuner, landsting och riksdagen och använder sig av enkäter och intervjuer i vallokaler på valdagen. SCBs valundersökning från de nationella valen 2018 kommer att publiceras någon gång i april-juni 2019 och det blir då möjligt för förvaltningen att jämföra valdeltagandet mellan svenska och utländska medborgare, inrikes och utrikes födda svenska medborgare samt mellan kvinnor och män.

Ärendets beredning

Ärendets har beretts inom avdelningen för stadsutveckling och medborgarservice.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det finns all anledning att känna stolthet för ett väl utfört arbete och för att den långa trenden med sjunkande valdeltagande har brutits. Det finns dock i dagsläget inga effektstudier som fastställer enskilda insatsers påverkan på valdeltagandet. Därför bör viss försiktighet med att göra direkta kopplingar mellan ökningen i valdeltagandet i Skärholmen och de insatser som ingått i planen för ett ökat valdeltagande iakttas. Om förändringen håller över tid kan bara fortsatta valresultat visa. Stadsdelsförvaltningen ser dock att den organisering som togs fram i projektet Skärholmen röstar! är en lovande modell väl värd att bygga vidare på inför kommande val.

Förvaltningen har från de tre senaste allmänna valen, samlat på sig en erfarenhetsbaserad kunskap kring arbetet för att öka valdeltagandet. Valambassadörer av olika slag har använts, men det är först i valet 2018 som valdeltagandet ökade något. Det som skiljer Skärholmens valambassadörer åt mellan de olika valen, är att det tidigare år (2010 och 2014) var anställda tjänstepersoner med relevant sakkunskap, medan det i valet 2018 var lokalt förankrade valambassadörer från ideella föreningar. De lokala valambassadörerna 2018 har med stolthet för uppdraget och stort engagemang, uppmuntrat Skärholmsbor att rösta och kunna dra nytta av sina roller som förebilder. Förvaltningen vill rikta ett varmt tack till dessa personer.

Under de senaste valen har förvaltningen lagt märke till en brist på kunskap om rösträtten både bland personal och bland Skärholmsbor. Den uppfattningen har stärkts av valambassadörernas och de nya röstmottagarnas erfarenheter. Det verkar finnas ett majoritetsmissförstånd om att en ska vara svensk medborgare för att få rösta i alla valen. Ett sådant missförstånd drabbar kommun- och landstingsvalet. En viktig lärdom inför

kommande val är därför att det är viktigt att informera om rösträtten såväl som att även fortsättningsvis uppmuntra människor att rösta.

Bilagor

1. Protokollsutdrag sammanträde Skärholmens stadsdelsnämnd, 12/2017-12-14
2. Projektrapport Skärholmen röstar!